

Bæredygtighedsanalyser på Dueholms bedrifter

Møde hos Uffe Stougaard – 10. juni 2015

v./Poul Erik Nielsen, LandboSyd

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

SYDDANSK ØKOLOGI

Forberedelse til besøg

- Landmand kontaktet og følgende materiale indhentet:
 - Mark- og gødningsplan
 - Jordprøver
 - Regnskabstal
 - Markkort
- Opstart med SWOT-analyse (forberedt af Imd.)

Eksempel på en SWOT

STYRKER	SVAGHEDER
Selvforsynende med korn til animalsk produktion	Markerne ligger spredt med nogen transport
Stor afgrødevariation	Mange små forpagtede marker
Ejendomsstørrelse giver mulighed for at ansætte	Prisen på protein
Økologi	
Køerne blev solgt i 2011	
Familiebedrift	
MULIGHEDER	TRUSLER
Gode udvidelsesmuligheder i området	Rentestigning
Eksportmuligheder indenfor ægbranchen	Prisfald
	Afsætning kun til COOP
	Dårlig omtale af øko-æg

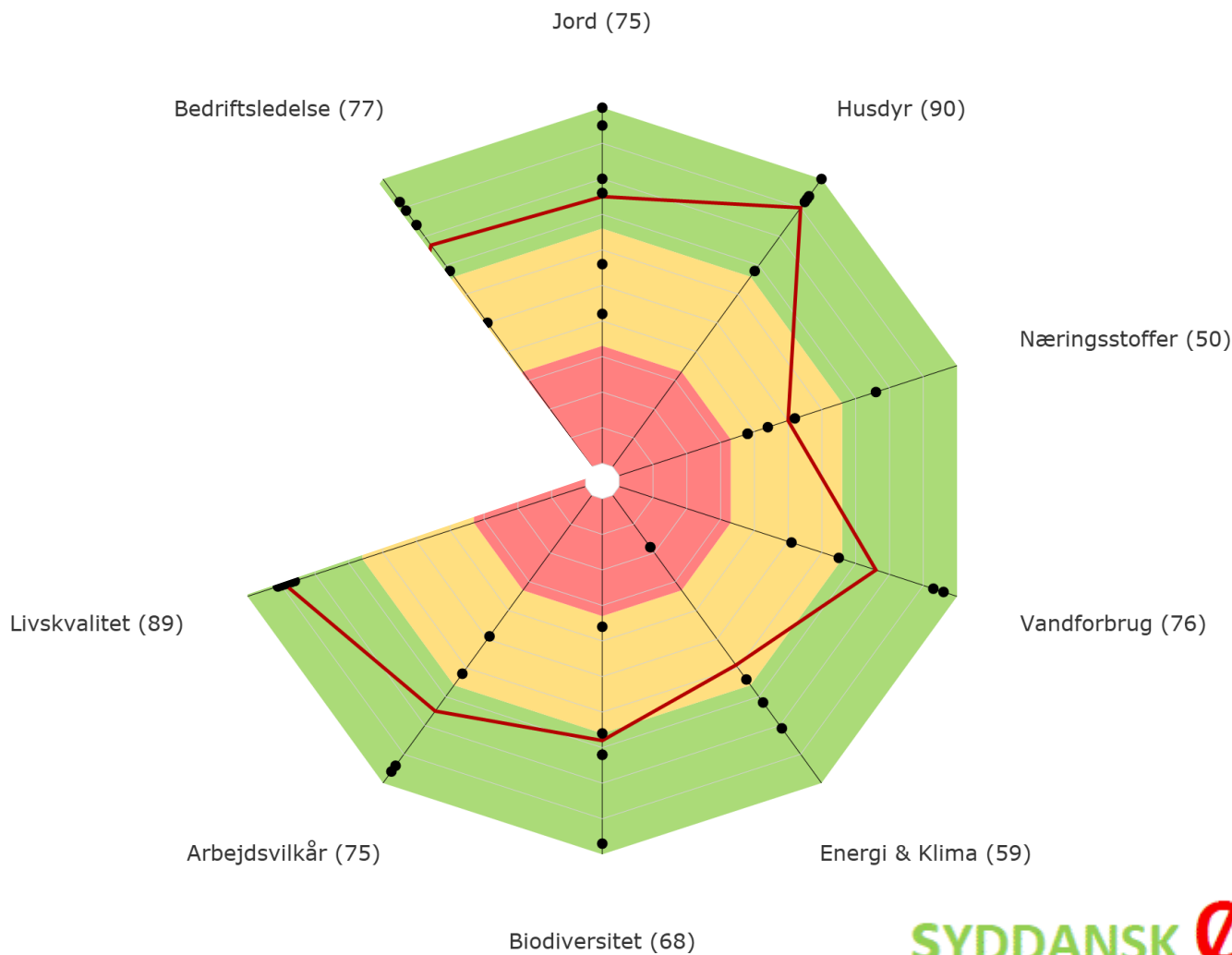
Besøget

- Rundtur på bedriften – stald og mark – 0,5 t.
- Gennemgang af SWOT – 0,5 t.
- Interview – 3 t.
- Aftaler for det videre forløb

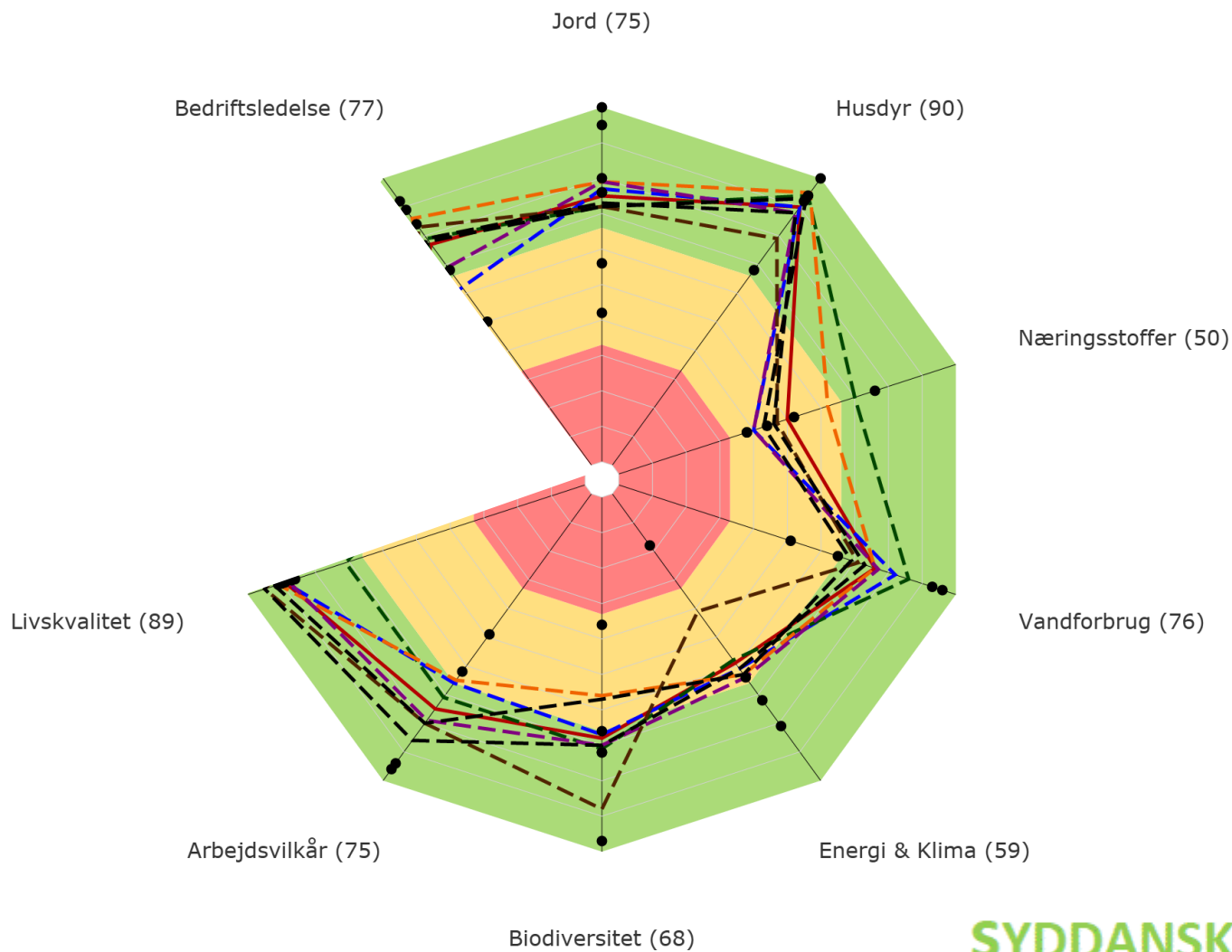
Rapportering

- Opfølgning på besøg og afklaringer inden det endelige spindelvæv
- Analyse
- Forklaringer og fortolkninger
- Konklusioner
- anbefalinger

Bæredygtighedspolygon, Dueholm

Bæredygtighedspolygon, Dueholm

Indikator oversigt Dueholm

1	Jord	75 Point	77	72	79	79	72	72	73		
2	Husdyr	90 Point	90	94	95	88	79	93	88		
3	Næringsstoffer	50 Point	40	70	62	40	47	43	46		
4	Vandforbrug	76 Point	82	86	76	77	71	69	73		
5	Energi & Klima	59 Point	61	58	63	64	41	63	61		
6	Biodiversitet	68 Point	67	71	56	70	88	57	70		
7	Arbejdsvilkår	75 Point	66	71	65	79	80	80	86		
8	Livskvalitet	89 Point	89	71	91	88	95	92	95		
10	Bedriftsledelse	77 Point	62	79	86	69	83	78	79		

Jord

1	Jord	75 Point	
1.1	Jordbehandling	76 Point	
1.2	Planteproduktivitet	56 Point	
1.3	Niveau organisk stof I jord	42 Point	
1.4	Jordreaktion	100 Point	
1.5	Jordforurening	80 Point	
1.6	Jorderosion	95 Point	
1.7	Jordkomprimering	76 Point	

Husdyr

2	Husdyr	90 Point		
2.1	Husdyrpleje	93 Point		
2.2	Husdyrproduktivitet	94 Point		
2.3	Mulighed for arts-relateret adfærd	100 Point		
2.4	Kvalitet af stalde	92 Point		
2.5	Husdyrsundhed	68 Point		

Anbefalinger husdyr

- Hyppig fjernelse af gødningen fra stalden (etagesystem eller gødningskrabere)
- Ved behandling mod blodmider, brug da et ikke giftigt/ikke receptpligtigt middel (f.eks. Hemexide)
- Fokus på management

Næringsstoffer

3	Næringsstoffer	50 Point		
3.1	Kvælstofbalance	76 Point		
3.2	Fosforbalance	38 Point		
3.3	N og P selvforsyning	38 Point		
3.4	Ammoniakfordampning	44 Point		
3.5	Affaldshåndtering	52 Point		

Anbefalinger Næringsstoffer

- **Fosfor: Afsæt husdyrgødning/evt. bytte husdyrgødning**
- **Ammoniak: Hyppig udmugning og håndter gødningen som gylle.**
- **Selvforsyning: Dyrk selv korn/bælgsæd/grovfoder**
- **Affald: Genbrug alt, og tilpas indkøb af maling, materialer, dæk osv. til behov**

Vandforbrug

4	Vandforbrug	76 Point		
4.1	Vandstyring	51 Point		
4.2	Vandforsyning	96 Point		
4.3	Intensitet af vandforbrug	65 Point		
4.4	Risici for vandkvalitet	93 Point		
4.5	Irrigation	Point		

Energi og klima

5	Energi & Klima	59 Point		
5.1	Energistyring	64 Point		
5.2	Energiintensiteten i landbrugsproduktionen	72 Point		
5.3	Andel af vedvarende energikilder	18 Point		
5.4	Drivhusgasbalance	81 Point		

Anbefalinger Energi og klima

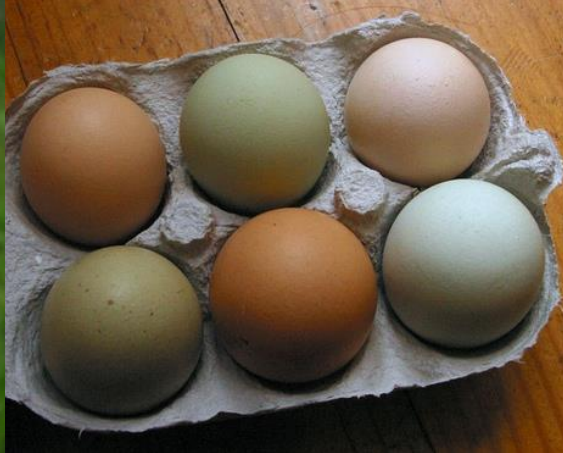
- **Levér hønsegødning til et biogasanlæg. Det vil bidrage meget væsentligt til energiproduktionen. Hønsegødning er velset af biogasanlæggene på grund af stort gaspotentiale.**
- **I markbruget skal fokus være på diesel-besparelse: Dæktryk, lave omdrejninger, motor-tjek, overvej hver arbejdsgang....**
- **Gør jer klar til at etablere solceller**

Biodiversitet

6	Biodiversitet	68 Point		
6.1	Plantebeskyttelsehåndtering	97 Point		
6.2	Økologiske prioritetsområder	72 Point		
6.3	Landskabskvalitet	66 Point		
6.4	Intensiteten af landbrugsproduktion, både...	72 Point		
6.5	Mangfoldighed af landbrugsproduktionen	36 Point		

Anbefalinger biodiversitet

- Fokus på større mangfoldighed:
 - Plant forskellige træer/buske i hønsegårdene
 - Understøt naturlig udvikling af biodiversitet i hønsegårdene.
 - Så vildtstriber (forbrugerne)
 - Hold bier/tillad bistader
 - Sørg for arts/sortsblandinger

Arbejdsvilkår

7	Arbejdsvilkår	75 Point	
7.1	Personaleledelse	94 Point	
7.2	Arbejdstid	62 Point	
7.3	Løn og indkomstniveau	49 Point	
7.4	Sikkerhed på arbejde	96 Point	

Livskvalitet

8	Livskvalitet	89 Point		
8.1	Beskæftigelse og Uddannelse	91 Point		
8.2	Økonomisk situation	86 Point		
8.3	Sociale relationer	89 Point		
8.4	Personlig frihed og værdier	87 Point		
8.5	Sundhed	90 Point		

Bedriftsledelse

10	Bedriftsledelse	77 Point		
10.1	Bedrift strategi og planlægning	68 Point		
10.2	Planlægningsinstrumenter og dokumentation	89 Point		
10.3	Sikkerheden i forsyning og udbytte	92 Point		
10.4	Kvalitetsstyring	84 Point		
10.5	Bedriftsamarbejde	50 Point		

Anbefalinger

Bedriftsledelse

- **Overvej jeres arbejdstid (antal timer og dage)**
- **Overvej 1 gang årligt, om der er dukket nye behov op og/eller nye muligheder for samarbejde om bygninger, arbejdskraft og maskiner.**

Eksempel på en udviklingsplan

Område	Problem	Prioritet - Landmand	Prioritet-Rise	Tidshorisont	Yderligere INFO
1	Jordprøver udtages – mulighed for en mere præcis tildeling af gødning/kalk	+++	+++	Forår 2015	
1	Andel af organisk stof kunne hæves ved f.eks. at inddrage flere efterafgrøder i sædskiftet	+++	+++	2014-2015 er igangsat	
3	Indkøb af foder kunne være mindre? Dyrkning af hestebønner	+++	++	2014	I 2014 er hestebønner med i markplanen
6	Mangfoldighed i landbrugsproduktion. Dyrkning af gamle kornsorter Biavl	+ + +	++ ++ ++	2015	
10	Bedriftssamarbejde Bytning af jord Råvareindkøb Maskiner Bygninger Arbejdsstyrke	+ + - - - -	++		Problematisk at finde samarbejdspartnere

Konklusioner på Dueholms gennemsnit

- Overordnet gode resultater af bæredygtighedsanalyserne
- Højest score på husdyr og livskvalitet
- Lavest score på økonomi, energi og klima samt næringsstoffer
- Spredningen mellem de analyserede ejendomme har været lille for nogle indikatorer og stor for andre

Erfaringer med RISE

- Stort sammenfald mellem landmandens eget bud og RISE's spindelvæv (informationsniveauet er højt i Danmark)
- Arbejds- og tidskrævende proces både for landmand og interviewer
- Stor forskel på detaljeringsgraden i regnskaberne
- Den "perfekte" bæredygtighedsanalyse ville være et gennemsnit af flere år – vanskeligt i praksis

Erfaringer med RISE

- RISE's globale anvendelse er både en styrke og en svaghed – nogle spørgsmål forekommer irrelevante
 - Opbevaring af vand
 - Arbejdsforhold for ansatte
- Stabilitet af de politiske og økonomiske rammer tages som en selvfølge i Danmark, men har anderledes relevans i eks. U-lande
- Regler og bureaukrati fylder overraskende lidt